

Φερνάντο
Σαβατέρ

Μιλώντας
στο γιο μου
για την
πολιτική
και τη
Δημοκρατία

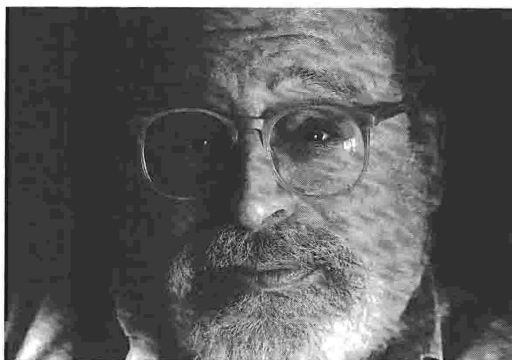
Μετ. Αγοστή Δημητρούκα
Εκδ. Πατάκης

Φερνάντο Σαβατέρ Απλά μαθήματα συνύπαρξης

Ο Ισπανός στοχαστής γράφει για τη Δημοκρατία και την πολιτική

ΤΗΣ ΕΥΗΣ ΚΑΡΚΙΤΗ
ekarkiti@ekdotiki.gr

Είναι εύκολο ίσως να κατανοήσει κανείς τους λόγους για τους οποίους ολόένα και περισσότεροι νέοι απομακρύνονται από την πολιτική ή την απειδιώνου τελείως. Δεν ήταν πάντα έτσι. Ο Ισπανός ιστορικός Φερνάντο Σαβατέρ, γεννημένος το 1947, από τους σημαντικότερους στοχαστές του καιρού μας, ανήκει σε μια γενιά που θεωρούσε αυτονόητη την ενασχόληση με τα κοινά αντώντας την έμπνευση της από τους μεγάλους επαναστατικούς αγώνες. Ωστόσο, δεν ειδανίκευσε τη στάση αυτή. Οπως γράφει στον πρόλογο του βιβλίου του «Μιλώντας στο γιο μου για την πολιτική και τη Δημοκρατία», η γενιά του δεν έδωσε στην προειδοποίηση του Αλμπέρ Καμύ ότι «στην πολιτική πρέπει να μέσα να αγιάζουν το σκοπό» τη σημασία που της άξιζε. Σήμερα βέβαια έχουμε φτάσει στο άλλο άκρο, καθώς οι άνθρωποι υπερασπίζονται με κάθε τρόπο την ιδιωτική τους ζωή αδιαφορώντας για τα δημόσια πράγματα, δηλαδή για τα πολιτικά προβλήματα. Κι όμως, οι «άνθρωποι δεν είναι μπονσάι» για να δείχνουν ωραίοι όταν συρρικνώνονται, γι' αυτό και η ενδεδειγμένη οπτική γωνία είναι εκείνη που διευρύνει διαρκώς την προοπτική τους στον κόσμο. Η ανθρώπινη πα-

Ο Φερνάντο Σαβατέρ, χρησιμοποιώντας έναν ήπιο πατρικό τόνο, αναλύει χωρίς υπε-ρπαλουσεύσεις τις θεμελιώδεις αρχές που διέπουν τις οργανωμένες κοινωνίες

ρουσία εξάλλου αποτελεί την πιο οικεία εικόνα από τη στιγμή που έρχεται κάποιος στη ζωή. Η κοινωνία είναι εκείνη που περιβάλλει και διαμορφώνει τις ικανότητες του ανθρώπινου μυαλού και για να βρει ο καθένας από μας ξεχωριστά μέσα σ' αυτήν το δικό του ζωτικό χώρο έχει θεσπίσει κανόνες, γιορτές, βραβεία, απαγορεύσεις, τιμωρίες. Οι κανόνες αυτοί δεν είναι τίποτε περισσότερο από απλές συμβάσεις. Το συμβατικό όμως δεν είναι ανάξιο λόγου, ισχυρίζεται ο Σαβατέρ. Με το πατρικό, σχεδόν τρυφερό ύφος του αποδεικνύει πως χωρίς τις συμβάσεις αυτές οι άνθρωποι δεν θα μπορούσαν να ζήσουν σε κοινότητες ούτε θα είχαν ποτέ την ευκαιρία να μάθουν σε ποιες περιπτώσεις πρέπει να υπακού-

σουν στους ισχυρότερους και σε ποιες να εξεγερθούν.

Οι δημόσιες ελευθερίες συνειπώνονται υπευθυνότητα

Ξεκινώντας την αφήγησή του από την αυγή της Δημοκρατίας, πολιτεύμα που παρουσιάζει ως το «αριστούργημα» των αρχαίων Ελλήνων, ο Ισπανός στοχαστής εστιάζει στην ουσία και όχι στις γνωστές ερμηνείες της αθηναϊκής Δημοκρατίας περί ιδανικού πολιτεύματος. Με βάση την αξία ότι κανένας δεν πρέπει να επιτρέψει στον άλλον να ζει σε βάρος του εισάγει τους αναγνώστες του στις έννοιες της ισονομίας, της εξουσίας, της ιεραρχίας, πριν περάσει στην ανάλυση εκείνης του απόμου αλλά και του κράτους με τα χαρακτηριστικά που αυτό πήρε την

εποχή της νεωτερικότητας. Αντιμετωπίζοντας την πολιτική ως κάτι βαθύτερο από το πεδίο που ευνοεί τις σκοτεινές μπιζνες μεταξύ διεφθαρμένων απόμων, ο Σαβατέρ την προβάλλει ως τρόπο διαχείρισης των ανωμαλιών που μπορεί να προκύψουν από την περίπλοκη σχέση του απόμου με το κράτος αλλά και μεταξύ των απόμων ή ακόμη και μεταξύ των κρατών. Με άλλα λόγια τη θεωρεί ως πρόυπόθεση για την ανθρώπινη συνύπαρξη στο πλαίσιο της οργανωμένης κοινωνίας. Οι σελίδες που αναφέρονται στο φασισμό και το ναζισμό, τους οποίους αποκαλεί αρρώστιες της κοινωνικότητας, είναι από τις ουσιωδέστερες του βιβλίου όπως και η περιήγησή του σε νέες μορφές ολοκληρωτισμών, φοβικών αντιλήψεων, ρατσισμών και νέων εθνικισμών. Προσανατολισμένος στον άνθρωπο, χωρίς τη συνθησιμένη λατρεία στην έννοια της εξέγερσης, που τόσο μας έχει ταλαιπωρήσει, βαθιά αφοσιωμένος στο πρόταγμα του Διαφωτισμού, ο Σαβατέρ αναγνωρίζει την περιπλοκότητα του να ζει κανείς σε μια ελεύθερη και δημοκρατική κοινωνία. Κυρίως γιατί η υπεράσπιση των δημοσίων ελευθεριών συνειπώνονται την υπευθυνότητα που αποτελεί και το μόνο όπλο για να αντιμετωπίσει κανείς την ανευθυνότητα των φανατισμών κάθε είδους. Το βιβλίο συνοδεύεται από ένα ειχρηστο πολιτικό λεξικό, ενώ κάθε κεφάλαιο τελειώνει με την προοπτική «Αντε να διαβάσεις» όπου ο συγγραφέας προτείνει τα καλύτερα κατά την άποψη του βιβλία για το θέμα που πραγματεύτηκε.

Ε Π Ι Σ Η Μ Α Ν Σ Ε Ι Σ

Στεφανία Ι. Σουλή
Αθέατη βία,
η αγάπη
δεν πρέπει
να πονάει

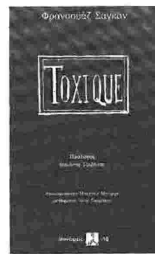
Εκδ. Ψυχογιός

Την εκδήλωση της βίας εναντίον των γυναικών στην πιο διαδεδομένη όσο και σιωπηλή μορφή της, δηλαδή μέσα στο γάμο και τις ερωτικές σχέσεις, εξερευνά η νομικός Στεφανία Σουλή. Το βιβλίο αποτελεί έναν οδηγό αυτοβοήθειας, ο οποίος με τρόπο σαφή αναλύει την κατάσταση από τα πρώτα σημάδια εκδήλωσης της βίας και των ταπεινώσεων στη σχέση.

Φρανσουάζ
Σαγκάν
Τοξίκ

Μετ. Άννη Σπυράκου
Εκδ. Συνάψεις

Η πολιτάραχη ζωή της Φρανσουάζ Σαγκάν έχει αποτυπωθεί στα πολυάριθμα μυθιστορημάτά της αλλά και στα σεναρία και τα θεατρικά της έργα. Το 1957, ύστερα από ένα τροχαίο, εθίστηκε σε ένα υποκατάστατο μορφίνης για να αντέξει τους πόνους. Την εμπειρία της αποτοξίνωσής της αφηγείται με αυτό το σύντομο και πολύ προσωπικό βιβλίο.